

C/2024/1570

5.3.2024

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ο ρόλος των νέων στην αγροτική ανάπτυξη»

(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(C/2024/1570)

Εισηγήτρια: η κ. **Nicoletta MERLO**

Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	25.1.2023
Νομική βάση	Άρθρο 52 παράγραφος 2 του Εσωτερικού Κανονισμού Γνωμοδότηση πρωτοβουλίας
Αρμόδιο τμήμα	Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη, περιβάλλον
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	22.11.2023
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	14.12.2023
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	583
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	193/0/1

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η Ευρώπη χρειάζεται το όραμα, τη δέσμευση και τη συμμετοχή των νέων προκειμένου να οικοδομήσει ένα καλύτερο μέλλον για όλους. Οι αγροτικές περιοχές διαδραματίζουν ρόλο ζωτικής σημασίας για την οικονομική και κοινωνική συνοχή. Είναι κρίσιμης σημασίας να διασφαλιστούν η ίση μεταχείριση και η πλήρης συμμετοχή των νέων τόσο σε αγροτικά όσο και σε αστικά περιβάλλοντα.

1.2. Πρέπει να δημιουργηθούν ολοκληρωμένα εργαλεία για τη συλλογή λεπτομερών δεδομένων σχετικά με τον πληθυσμό, τη συμμετοχή της κοινότητας και τις ανάγκες των νέων στις αγροτικές περιοχές. Οι επενδύσεις στην έρευνα και την ανάλυση αναλυτικών δεδομένων είναι ζωτικής σημασίας για την υλοποίηση στοχευμένων επενδύσεων, πολιτικών και υπηρεσιών. Υπό αυτήν την έννοια, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) επικροτεί τη δημιουργία του Παρατηρητηρίου για τις αγροτικές περιοχές και ενθαρρύνει την εστίαση στη συλλογή δεδομένων με επίκεντρο τους νέους και την ανταλλαγή ορθών πρακτικών.

1.3. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της υιοθέτησης ολιστικών και διατομεακών προσεγγίσεων που περιλαμβάνουν την αγροτική θωράκιση και την αξιολόγηση του αντικτύπου της ΕΕ από τη σκοπιά της νεολαίας, ώστε να διασφαλιστεί η μακροχρόνια εφαρμογή πολιτικών της ΕΕ που θα έχουν αντίκτυπο.

1.4. Προκειμένου οι αγροτικές περιοχές να καταστούν ελκυστικότερες για τους νέους, είναι επιτακτική η ανάγκη να είναι διαθέσιμες και εύκολα προσβάσιμες δημόσιες και εμπορικές υπηρεσίες, καθώς και υπηρεσίες για τους νέους, ποιοτική απασχόληση και εκπαίδευση, ψηφιακές και υλικές υποδομές, δημόσιες μεταφορές, δραστηριότητες αναψυχής και σύλλογοι νεολαίας.

1.5. Πρωτοβουλίες όπως το αγροτικό σύμφωνο ⁽¹⁾ και οι δράσεις που επικεντρώνονται στη νεολαία (συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων εκπαίδευσης, κατάρτισης, αθλητισμού και εθελοντισμού), καθώς και προγράμματα της ΕΕ, όπως το Erasmus+, το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης ⁽²⁾, τα έργα τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων (ΤΑΠΤΚ) βάσει της προσέγγισης LEADER ⁽³⁾ και πρωτοβουλίες και προγράμματα που καθοδηγούνται από νέους, διαδραματίζουν ρόλο ζωτικής σημασίας στην ενδυνάμωση των νέων και στην ενίσχυση της συμμετοχής τους στην αγροτική ανάπτυξη.

1.6. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ζωτικής σημασίας την προώθηση συμμετοχικών οδών για την ανανέωση των γενεών και για ένα πιο συμπεριληπτικό και πολυσυμμετοχικό μοντέλο διακυβέρνησης, με τη συμμετοχή οργανώσεων νέων, της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών και φορέων χάραξης πολιτικής, και την αναγνώριση των νέων τρόπων συμμετοχής των νέων μέσω της τεχνολογίας και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

⁽¹⁾ https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/rural-pact_en

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_21_5402

⁽³⁾ https://ec.europa.eu/enrd/leader-clld_en.html

1.7. Προκειμένου να τονωθεί μια βιώσιμη οικονομία στις αγροτικές περιοχές, η ΕΟΚΕ θεωρεί κρίσιμης σημασίας την παροχή ευκαιριών ποιότητας απασχόλησης, με σταθερές και ανταγωνιστικές συμβάσεις, επαρκή κοινωνική προστασία και στήριξη της επιχειρηματικότητας. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στους νέους ΕΕΑΚ («νέους που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης»), στις γυναίκες, στα άτομα με αναπηρία, στα ευάλωτα άτομα και στις περιθωριοποιημένες κοινότητες. Για την προώθηση του θεμιτού ανταγωνισμού, την προάσπιση των δικαιωμάτων των εργαζομένων και τη δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού, η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαίο να ενισχυθούν και να ισχυροποιηθούν οι συλλογικές διαπραγματεύσεις, να ενισχυθεί ο κοινωνικός διάλογος και να διασφαλιστεί η εφαρμογή του μηχανισμού κοινωνικής αιρεσιμότητας.

1.8. Είναι θεμελιώδους σημασίας να διευκολυνθεί η πρόσβαση των νέων επιχειρηματιών της υπαίθρου σε γη και πιστώσεις και να στηριχθούν οι βραχείες αλυσίδες εφοδιασμού, προκειμένου να τονωθεί μια βιώσιμη οικονομία και να προωθηθεί η βιώσιμη ανάπτυξη στις αγροτικές κοινότητες. Πιστεύουμε ότι είναι σημαντικό να δοθεί στους νέους γεωργούς που επιθυμούν να το καλλιεργήσουν. Μέσω της μίσθωσης, οι νέοι θα είναι σε θέση να παράγουν αποτελεσματικά σε γη η οποία είναι εγκαταλελειμμένη επί του παρόντος.

1.9. Η κατάρτιση και η εκπαίδευση σε όλα τα επίπεδα διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην προώθηση της αγροτικής ανάπτυξης. Θα πρέπει να υιοθετηθεί εν προκειμένω μια μετασχηματιστική προσέγγιση, λαμβάνοντας υπόψη τις τοπικές συνθήκες και τις ανάγκες της κοινότητας. Η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών μπορεί να διαδραματίσει καίριο ρόλο και θα πρέπει να συμπεριληφθεί στον σχεδιασμό και την υλοποίηση αυτών των οδών. Επιπλέον, πιστεύουμε ότι είναι σημαντικό η εκπαίδευση να παρέχει στους νέους γνώσεις σχετικά με τον αγροδιατροφικό τομέα, προκειμένου να τους φέρει πιο κοντά στον αγροτικό κόσμο, να εξηγήσει τις βασικές έννοιες των τροφίμων και να τονίσει τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν οι παραγωγοί στην αγροδιατροφική αλυσίδα. Για τον σκοπό αυτό, πιστεύουμε ότι είναι ζωτικής σημασίας η καθιέρωση στα σχολικά προγράμματα σπουδών ενός μαθήματος σχετικά με τον αγροδιατροφικό τομέα.

1.10. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι θα πρέπει να δοθεί έμφαση στις δεξιότητες που απαιτούνται για τη διαχείριση της πράσινης μετάβασης και την υλοποίηση δράσεων βιώσιμης ανάπτυξης, τόσο κατά τη διάρκεια του ευρωπαϊκού έτους Δεξιοτήτων όσο και πέραν αυτού.

1.11. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τον ρόλο που διαδραματίζουν τα ευρωπαϊκά αγροτικά πανεπιστήμια και οι αποκεντρωμένες δημόσιες υπηρεσίες στην παροχή εκπαίδευσης, κατάρτισης, κατευθύνσεων και καθοδήγησης που είναι προσαρμοσμένες στις ειδικές ανάγκες των αγροτικών κοινοτήτων. Η συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και η ενίσχυση και ανάπτυξη της μη τυπικής εκπαίδευσης θα μπορούσαν επίσης να είναι επωφελείς εν προκειμένω.

2. Οι νέοι ως βασικό πλεονέκτημα για τις αγροτικές περιοχές

2.1. Η Ευρώπη χρειάζεται το όραμα, τη δέσμευση και τη συμμετοχή όλων των νέων προκειμένου να οικοδομήσει ένα καλύτερο μέλλον, βιώσιμο, συμπεριληπτικό και ψηφιακό, ανεξάρτητα από το αν οι νέοι αυτοί ζουν σε αγροτικές ή σε αστικές περιοχές⁽⁴⁾. Οι τρέχουσες κρίσεις, όπως η κλιματική αλλαγή, η απώλεια βιοποικιλότητας, η πρόσφατη πανδημία και ο πόλεμος στην Ουκρανία, έχουν αναδείξει την ευπάθεια του σημερινού μας συστήματος και την επείγουσα ανάγκη για αλλαγή υποδείγματος και μετάβαση προς τη βιώσιμη οικονομία που χρειαζόμαστε⁽⁵⁾. Στο πλαίσιο αυτό, η αρχή σύμφωνα με την οποία κανένας τόπος και κανένας άνθρωπος δεν πρέπει να μένει στο περιθώριο πρέπει επιτέλους να γίνει πραγματικότητα.

2.2. Το μακρόπνοο όραμα της ΕΕ για τις αγροτικές περιοχές⁽⁶⁾ επιδιώκει να δημιουργήσει ισχυρότερες, συνδεδεμένες, ανθεκτικές και ευημερούσες αγροτικές περιοχές με ορίζοντα το 2040. Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι σχεδόν το ένα τρίτο του πληθυσμού της ΕΕ (137 εκατομμύρια άτομα) ζούσε σε αγροτικές περιοχές το 2021⁽⁷⁾, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών. Συνεπώς, είναι ζωτικής σημασίας να διασφαλιστούν η ίση μεταχείριση και η πλήρης συμμετοχή των νέων τόσο σε αγροτικά όσο και σε αστικά περιβάλλοντα, καθώς και να ενισχυθούν οι δεσμοί μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών⁽⁸⁾ σε όλα τα κράτη μέλη. Οι αγροτικές περιοχές διαδραματίζουν ρόλο ζωτικής σημασίας για την οικονομική και κοινωνική συνοχή, μεταξύ άλλων για τη βιώσιμη παραγωγή τροφίμων· ωστόσο, αντιμετωπίζουν επίσης το πρόβλημα της συρρίκνωσης του πληθυσμού τους, ιδίως μεταξύ των νέων⁽⁹⁾.

2.3. Η στρατηγική της ΕΕ για τη νεολαία 2019-2027⁽¹⁰⁾ χρησιμεύει ως πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στις πολιτικές για τη νεολαία. Αποσκοπεί στην προώθηση της συμμετοχής των νέων στον δημοκρατικό βίο και στη διασφάλιση της ενεργού συμμετοχής τους στην κοινωνία. Η στρατηγική επικεντρώνεται σε τρεις θεμελιώδεις τομείς (ενεργοποίηση, σύνδεση και ενδυνάμωση των νέων) και περιλαμβάνει 11 συγκεκριμένους ευρωπαϊκούς στόχους για τη νεολαία.

2.4. Ο στόχος για τη νεολαία αριθ. 6, «Προαγωγή των νέων της υπαίθρου», επιδιώκει την επίτευξη διαφόρων επιμέρους στόχων:

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΕΟΚΕ) με θέμα «Προς μια συνολική στρατηγική βιώσιμης αγροτικής και αστικής ανάπτυξης» (EE C 105 της 4.3.2022, σ. 49).

⁽⁵⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η βιώσιμη οικονομία που χρειαζόμαστε» (EE C 106 της 31.3.2020, σ. 1).

⁽⁶⁾ COM(2021) 345 final.

⁽⁷⁾ Urban-rural Europe — introduction (Αστική-αγροτική Ευρώπη — εισαγωγή), Eurostat (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Urban-rural_Europe_-_introduction#Area_and_population).

⁽⁸⁾ <https://www.iied.org/rural-urban-linkages>

⁽⁹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ένα μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ» (EE C 290 της 29.7.2022, σ. 137).

⁽¹⁰⁾ https://youth.europa.eu/strategy_el

- διασφάλιση της διαθεσιμότητας κατάλληλων υποδομών, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων υπηρεσιών, της συνδεσιμότητας δεδομένων και των ευκαιριών στέγασης για τους νέους στις αγροτικές περιοχές·
- δημιουργία ευκαιριών βιώσιμης και υψηλής ποιότητας απασχόλησης που θα είναι προσβάσιμες για τους νέους στις αγροτικές περιοχές·
- προώθηση της αποκέντρωσης των δραστηριοτήτων με τη συμμετοχή των νέων, προκειμένου να ενδυναμωθούν ώστε να συνεισφέρουν στις τοπικές κοινότητες·
- διασφάλιση της ενεργού συμμετοχής των νέων από αγροτικές περιοχές στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων·
- διασφάλιση ισότιμης πρόσβασης σε υψηλής ποιότητας εκπαίδευση, καθοδήγηση και κατάρτιση για τους νέους στις αγροτικές περιοχές· και
- δημιουργία θετικής εικόνας για τις αγροτικές περιοχές και διατήρηση και προώθηση των αγροτικών παραδόσεων.

2.5. Οι νέοι της υπαίθρου είναι πολύτιμοι συνεισφέροντες ιδεών, έμπνευσης και ενέργειας, ώστε οι αγροτικές περιοχές να καταστούν ισχυρότερες, πιο συνδεδεμένες, ανθεκτικές και ευημερούσες. Η δημιουργικότητα και ο ενθουσιασμός τους τους επιτρέπουν να συμμετέχουν ενεργά στις αγροτικές κοινότητες και να προωθούν νέες οικονομικές δραστηριότητες που οδηγούν στη δημιουργία θέσεων εργασίας σε τοπικό επίπεδο.

2.6. Εφόσον αναγνωρίζεται ο κρίσιμος ρόλος των νέων στην αγροτική ανάπτυξη, είναι ουσιαστικό να υπάρχουν ολοκληρωμένα εργαλεία για τη συλλογή λεπτομερών δεδομένων σχετικά με τον πληθυσμό, τη συμμετοχή της κοινότητας και τις ανάγκες των νέων στις αγροτικές περιοχές. Οι επενδύσεις στην έρευνα και τη διερεύνηση αναλυτικών δεδομένων (λαμβάνομένων υπόψη παραγόντων όπως το φύλο, τα εκπαιδευτικά προσόντα, η εθνικότητα, τα πιθανά τρωτά σημεία κ.λπ.) είναι ζωτικής σημασίας για την υλοποίηση στοχευμένων επενδύσεων, πολιτικών και υπηρεσιών που ανταποκρίνονται στις ειδικές ανάγκες των υπό μελέτη τομέων. Υπό αυτήν την έννοια, η ΕΟΚΕ επικροτεί τη δημιουργία του Παρατηρητηρίου για τις αγροτικές περιοχές ⁽¹¹⁾ από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ενθαρρύνει την εστίαση στη συλλογή δεδομένων με επίκεντρο τους νέους.

2.7. Η ενθάρρυνση της ανταλλαγής ορθών πρακτικών είναι κρίσιμη σημασία για την ανάπτυξη αποτελεσματικών πολιτικών που ενισχύουν το δυναμικό των αγροτικών περιοχών και τις καθιστούν ελκυστικότερες για τους νέους. Η ανταλλαγή εμπειριών και η χρήση ευρωπαϊκών πόρων μπορούν να συμβάλουν στην επίτευξη αυτών των στόχων, διασφαλίζοντας ότι οι αγροτικές περιοχές θα καταστούν ακμάζοντα περιβάλλοντα για τους νέους. Είναι σημαντικό ο αγροδιατροφικός τομέας να αναγνωριστεί και να προωθηθεί ως παράγοντας δημιουργίας ελκυστικών ευκαιριών για τους νέους στις αγροτικές περιοχές.

2.8. Είναι ουσιαστικό να υιοθετηθούν ολιστικές προσεγγίσεις που περιλαμβάνουν την αγροτική θωράκιση ⁽¹²⁾ και την αξιολόγηση του αντικτύπου της ΕΕ από τη σκοπιά της νεολαίας ⁽¹³⁾ σε όλες τις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι προσεγγίσεις αυτές θα διασφαλίσουν τη μακροχρόνια και αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών της ΕΕ, θα μειώσουν τις ανισότητες και θα λάβουν υπόψη τις ανάγκες των σημερινών και των μελλοντικών γενεών τόσο στις αγροτικές όσο και στις αστικές περιοχές. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να διασφαλιστεί ισχυρή σύνδεση μεταξύ των αγροτικών και των αστικών περιοχών.

3. Πώς μπορούν οι αγροτικές περιοχές να καταστούν ελκυστικές για τους νέους

3.1. Στα συμπεράσματα του Συμβουλίου με θέμα «Περισσότερες ευκαιρίες για νέους σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές» ⁽¹⁴⁾, της 26ης Μαΐου 2020, αναγνωρίζεται ότι ο πληθυσμός της ΕΕ γηράσκει, ιδίως στις αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές και στα νησιά, και ότι είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί καλύτερη διαθεσιμότητα και προσβασιμότητα των δημόσιων και εμπορικών υπηρεσιών, της ποιοτικής απασχόλησης και εκπαίδευσης, των ψηφιακών και υλικών υποδομών, των δημόσιων μεταφορών και των δραστηριοτήτων αναψυχής.

3.2. Στα συμπεράσματα αυτά, τα κράτη μέλη καλούνται να προωθήσουν προσεγγίσεις για τη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ αγροτικών/απομακρυσμένων και αστικών περιοχών και να αναπτύξουν διατομεακά μέτρα που θα λαμβάνουν υπόψη τις απόψεις και τις προοπτικές των νέων σε αυτές τις περιοχές. Αυτό περιλαμβάνει την προώθηση της επιχειρηματικότητας και ποικίλων ευκαιριών απασχόλησης στη γεωργία και σε άλλες οικονομικές δραστηριότητες, καθώς και στην κοινωνική οικονομία και στους συνεταιρισμούς. Τα κράτη μέλη καλούνται επίσης να διασφαλίσουν τη συμμετοχή των νέων στη ζωή της τοπικής κοινότητας μέσω διαφόρων εργαλείων και υπηρεσιών ενεργού συμμετοχής στα κοινά που στοχεύουν τους νέους και να προωθήσουν συνέργειες μεταξύ προγραμμάτων και πρωτοβουλιών της ΕΕ, όπως η τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων (ΤΑΠΤΚ) βάσει της προσέγγισης LEADER, το Erasmus+, το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και οι Εγγυήσεις για τη νεολαία.

3.3. Παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί σε ορισμένα κράτη μέλη, οι αγροτικές περιοχές εξακολουθούν να δυσκολεύονται να προσελκύσουν τους νέους, κυρίως λόγω της έλλειψης επαρκών υπηρεσιών, οικονομικά προσιτής στέγασης και ευκαιριών ποιοτικής απασχόλησης, καθώς και λόγω φραγμών στην προσωπική και την επαγγελματική εξέλιξη. Οι αστικές και οι περιφερειακές περιοχές συχνά ευνοούνται έναντι των αγροτικών περιοχών.

⁽¹¹⁾ <https://observatory.rural-vision.europa.eu/>

⁽¹²⁾ https://rural-vision.europa.eu/action-plan/cross-cutting/rural-proofing_el

⁽¹³⁾ <https://www.youthforum.org/topics/eu-youth-test>

⁽¹⁴⁾ ΕΕ C 193 της 9.6.2020, σ. 3.

3.4. Η εφαρμογή των προτάσεων που διατυπώνονται στα συμπεράσματα αυτά θα ενισχύσει την ελκυστικότητα των αγροτικών και απομακρυσμένων περιοχών για τους νέους, καθώς η αποτελεσματική εφαρμογή τους θα οδηγήσει ασφαλώς σε αύξηση των ευκαιριών για τους νέους στις αγροτικές περιοχές.

3.5. Ειδικότερα, είναι αναγκαία τα ακόλουθα:

- προώθηση διατομεακών προσεγγίσεων κατά την ανάπτυξη πολιτικών και στρατηγικών για τη νεολαία με στόχο τη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ αγροτικών/απομακρυσμένων και αστικών περιοχών·
- ενδυνάμωση των νέων στις αγροτικές κοινότητες μέσω συμμετοχικών μοντέλων, με τη διασφάλιση της συμμετοχής των οργανώσεων νέων και της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, και την αξιολόγηση του αντικτύπου της ΕΕ από τη σκοπιά της νεολαίας·
- διασφάλιση ότι τα κράτη μέλη και τα προγράμματα της ΕΕ στηρίζουν, χρηματοδοτούν και θέτουν σε προτεραιότητα υπηρεσίες για τη νεολαία και συλλόγους νεολαίας, ιδίως εκείνες που παρέχονται από εθελοντικές οργανώσεις σε απομακρυσμένες περιοχές·
- παροχή κατάλληλων χώρων συγκέντρωσης (συμπεριλαμβανομένων εγκαταστάσεων αθλητισμού και αναψυχής) για τους νέους και τις οργανώσεις νέων, με ιδιαίτερη έμφαση στους ευάλωτους νέους ή στους νέους με αναπηρία·
- βελτίωση των επιλογών μετακίνησης μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών, με την πραγματοποίηση επενδύσεων σε υποδομές και στη βιώσιμη κινητικότητα, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων τοπικών μεταφορών, οι οποίες θα πρέπει να προωθηθούν με παροχή κινήτρων για τη χρήση τους·
- πραγματοποίηση επενδύσεων σε υποδομές ΤΠ και ευρυζωνικές συνδέσεις υψηλής ταχύτητας για τη διασφάλιση της συνδεσιμότητας και της πρόσβασης σε ψηφιακούς πόρους·
- στήριξη των νέων που προτιμούνται να επιστρέψουν στις αγροτικές περιοχές μέσω στοχευμένων μέτρων για τη μίσθωση ή την αγορά κατοικιών, καθώς και ενθάρρυνση της ανακαίνισης εγκαταλελειμμένων κατοικιών και γαιών μέσω φορολογικών ελαφρύνσεων·
- παροχή χρηματοδοτικής στήριξης για την πρόσβαση σε γη που προορίζεται για νέους· και
- εξασφάλιση κατάλληλων δομών κοινωνικού διαλόγου για την ενίσχυση των εργασιακών σχέσεων και τη διασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών εργασίας για όλους.

3.6. Μία από τις κρίσιμες προκλήσεις στον γεωργικό τομέα περιστρέφεται γύρω από τη δημογραφική γήρανση των γεωργών. Είναι ανησυχητικό το γεγονός ότι μόνο 1 στους 10 γεωργούς είναι κάτω των 40 ετών. Η κατάσταση είναι ακόμη πιο ανησυχητική για τις γυναίκες, καθώς μόλις 1 στις 20 γυναίκες γεωργούς εντάσσεται σε αυτήν την ηλικιακή ομάδα. Το 2020, περίπου το 6,5 % των διαχειριστών γεωργικών εκμεταλλεύσεων στην ΕΕ ήταν κάτω των 35 ετών. Η πρόσβαση σε χρηματοδότηση, γη, κεφάλαιο και γνώσεις αποτελούν ιδιαίτερες ανησυχίες για πολλούς νέους που εξετάζουν το ενδεχόμενο να εργαστούν στον κλάδο της γεωργίας⁽¹⁵⁾. Η αντιμετώπιση αυτών των κρίσιμων ζητημάτων, καθώς και του χάσματος μεταξύ των γενεών και των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων, είναι ουσιαστικής σημασίας για τη μελλοντική βιωσιμότητα και τη συμμετοχικότητα του γεωργικού κλάδου.

3.7. Η νέα κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ) προσφέρει λύσεις στα κράτη μέλη για τη στήριξη της ανανέωσης των γενεών και της ισότητας των φύλων, συμπεριλαμβανομένης μεγαλύτερης στήριξης για τους νέους γεωργούς. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να δαπανούν τουλάχιστον το 3 % των άμεσων ενισχύσεων για τη στήριξη των νέων γεωργών. Δημόσιες δαπάνες ύψους 8,5 δισεκατ. EUR προορίζονται να βοηθήσουν τους νέους γεωργούς να δημιουργήσουν, να επενδύσουν και να διατηρήσουν τις επιχειρήσεις ή τις δραστηριότητές τους κατά τα πρώτα έτη. Οι στρατηγικές αυτές επιδιώκουν να βοηθήσουν σχεδόν 380 000 νέους γεωργούς να εδραιωθούν κατά την περίοδο 2023-2027⁽¹⁶⁾. Πρέπει να διασφαλιστεί στενή παρακολούθηση των μέτρων αυτών. Επιπλέον, είναι επίσης σημαντικό να επιτευχθούν δίκαιες τιμές στην παραγωγή και οικονομική βιωσιμότητα, ώστε να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα των έργων που θα προκύψουν. Εάν ο αγροτικός κόσμος δεν ευημερεί ούτε είναι γόνιμος, δεν θα είναι ελκυστικός για τους νέους.

3.8. Το δίκτυο της ΚΓΠ και το Παρατηρητήριο για τις αγροτικές περιοχές θα πρέπει να παρακολουθούν όχι μόνο τον στόχο των 380 000 νέων γεωργών, αλλά και τη δημιουργία άλλων ευκαιριών απασχόλησης, αποκαλύπτοντας, παράλληλα, τους φραγμούς, προωθώντας λύσεις για τη μετάβαση μεταξύ των γενεών και ανταλλάσσοντας γεωργικά και άλλα επιχειρηματικά μοντέλα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που εφαρμόζονται στους τομείς της κοινωνικής οικονομίας και των συνεταιρισμών.

⁽¹⁵⁾ Περιφερειακή επετηρίδα της Eurostat για το 2023.

⁽¹⁶⁾ ΚΓΠ 2023-27: Γεωργοί νεαρής ηλικίας, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

3.9. Εκτός από τις γεωργικές πολιτικές και τα ταμεία, είναι ουσιαστικό να υιοθετηθεί μια ισχυρή διατομεακή προσέγγιση πολιτικής που θα λαμβάνει υπόψη την ανανέωση των γενεών. Η προσέγγιση αυτή θα συμβάλλει στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ αγροτικών περιοχών και πόλεων. Για παράδειγμα, προκειμένου να καταστούν οι αγροτικές περιοχές εξίσου ελκυστικές με τις αστικές περιοχές όσον αφορά τις ευκαιρίες και την ποιότητα ζωής, είναι αναγκαίο να πραγματοποιηθούν επενδύσεις στη στέγαση και σε κοινικούς χώρους. Η πανδημία COVID-19 και η επακόλουθη αύξηση της τηλεργασίας ώθησαν πολλούς ανθρώπους να επιλέξουν να μεταγκατασταθούν σε αγροτικές περιοχές. Δυστυχώς, το ψηφιακό χάσμα και οι ανεπαρκείς υποδομές σε αυτές τις περιοχές εξακολουθούν να αποτελούν σοβαρές προκλήσεις, επηρεάζοντας τα δίκτυα τηλεπικοινωνιών και εμποδίζοντας την πρόσβαση σε υπηρεσίες.

3.10. Οι πρωτοβουλίες που προωθούν τη συμμετοχή των κοινοτήτων, τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και τον διαγενεακό διάλογο μπορούν να συμβάλουν στη συνολική ευημερία και την ταυτότητα των νέων της υπαίθρου. Σε περιοχές όπου η θρησκεία —με τις εκκλησίες εν είδει κοινοτικών χώρων— και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών έχουν δυναμική παρουσία, οι εν λόγω πρωτοβουλίες διαδραματίζουν καίριο ρόλο στη διαμόρφωση του πολιτιστικού ιστού.

3.11. Η απερίμωση, η ξηρασία και οι πλημμύρες συνιστούν επίσης σημαντική απειλή για τις ευρωπαϊκές χώρες ⁽¹⁷⁾. Η κλιματική αλλαγή, η διάβρωση του εδάφους, η μη βιώσιμη διαχείριση των υδάτων και οι μη βιώσιμες πρακτικές χρήσης της γης επιδεινώνουν περαιτέρω την κατάσταση. Μελέτες επισημαίνουν ότι σημαντικά τμήματα της Ισπανίας, της νότιας Ιταλίας, της νοτιοανατολικής Ευρώπης και του Δέλτα του Δούναβη είναι ιδιαίτερα ευάλωτες περιοχές στην απερίμωση. Εάν αφεθεί ανεξέλεγκτο, περίπου το 11 % των ευρωπαϊκών εδαφών θα μπορούσε να κινδυνεύσει έως τα τέλη του αιώνα. Αυτή η ανησυχητική τάση θα μπορούσε να θέσει σε κίνδυνο τη φυτική και ζωική παραγωγή, οδηγώντας σε εγκατάλειψη της γεωργίας και σε αυξημένη ευπάθεια. Απαιτείται επείγουσα δράση για τον μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και την εφαρμογή βιώσιμων πρακτικών διαχείρισης της γης, προκειμένου να διαφυλαχθεί η ευρωπαϊκή γεωργία ⁽¹⁸⁾. Η σύνδεση αυτών των προσπαθειών με την ανανέωση των γενεών θα διασφαλίσει την ενεργό συμμετοχή των νέων σε βιώσιμες γεωργικές πρακτικές και θα προωθήσει το αίσθημα κλιματικής δικαιοσύνης, διασφαλίζοντας ένα ισορροπημένο και βιώσιμο μέλλον για τις αγροτικές περιοχές.

3.12. Η μακροπρόθεσμη ανθεκτικότητα των αγροτικών περιοχών απαιτεί συνεργασία μεταξύ των γενεών με βάση τον αμοιβαίο σεβασμό και την αμοιβαία στήριξη. Θα πρέπει να υπάρχουν ειδικές πολιτικές καθοδήγησης παράλληλα με το πρόγραμμα Erasmus+ για τις αγροτικές περιοχές και άλλες πρωτοβουλίες ενδυνάμωσης. Επιπλέον, πρέπει να πραγματοποιηθούν περισσότερες επενδύσεις στη μαθητεία, όχι μόνο στη γεωργία και τη δασοκομία, αλλά και σε άλλες αγροτικές βιοτεχνικές, πολιτιστικές και επιχειρηματικές δραστηριότητες, ώστε να διασφαλιστεί η ποιοτική μεταφορά δεξιοτήτων και γνώσεων. Θα ήταν σημαντικό να συμπεριληφθούν στα σχολεία ή σε άλλα εκπαιδευτικά πλαίσια ειδικά προγράμματα διδασκαλίας για νέους που ζουν σε αστικές περιοχές, ούτως ώστε οι τελευταίοι να εξοικειωθούν με τις αγροτικές περιοχές και τις γεωργικές δραστηριότητες.

3.13. Τα προβλήματα ψυχικής υγείας των γεωργών και η έλλειψη ελεύθερου χρόνου θέτουν πρόσθετες προκλήσεις για την κοινωνική και οικονομική βιωσιμότητα των αγροτικών περιοχών και πρέπει να αντιμετωπιστούν δεόντως. Εμπειρίες όπως το σχέδιο Farmwell ⁽¹⁹⁾ πρέπει να προωθηθούν, να υποστηριχθούν και να διαδοθούν καταλλήλως.

3.14. Μια ολοκληρωμένη επικοινωνιακή στρατηγική που απευθύνεται στους νέους και αναπτύσσεται από δημόσιους φορείς σε όλα τα επίπεδα και οργανώσεις που ασχολούνται με τη νεολαία είναι ουσιαστικής σημασίας για την αποτελεσματική προώθηση πρωτοβουλιών και την ενίσχυση του δυναμικού και των ευκαιριών στις αγροτικές περιοχές.

4. Διακυβέρνηση

4.1. Η συμμετοχή των νέων είναι κρίσιμης σημασίας για την αγροτική ανάπτυξη, καθώς οι νέοι τάσσονται υπέρ της βιωσιμότητας και της προστασίας του περιβάλλοντος. Θα πρέπει να βρίσκονται στο επίκεντρο ενός πιο συμπεριληπτικού και πολυσυμμετοχικού μοντέλου διακυβέρνησης και να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων σε όλα τα στάδια, από την κατάρτιση προτάσεων έως την εφαρμογή, την παρακολούθηση και τη συνέχεια που δίνεται σε αυτές ⁽²⁰⁾, μεταξύ άλλων μέσω της δημιουργίας πολυτομεακών πλατφορμών. Αυτές οι συμμετοχικές οδοί για την ανανέωση των γενεών θα πρέπει επίσης να αναγνωρίζουν τους νέους τρόπους με τους οποίους οι νέοι συμμετέχουν μέσω της τεχνολογίας και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

4.2. Το όραμα, οι φιλοδοξίες και οι απαιτήσεις των νέων πρέπει να συζητούνται και να εξετάζονται με συνέπεια, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική ένταξή τους σε εγκεκριμένες και εφαρμοζόμενες δράσεις, σχέδια και προγράμματα.

4.3. Το αγροτικό σύμφωνο, τα αγροτικά κοινοβούλια ⁽²¹⁾ και η τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων (LEADER/ΤΑΠΤΚ) αποτελούν βασικά πλαίσια για την ενδυνάμωση των νέων και την παροχή εξέχοντος ρόλου σε αυτούς. Η αύξηση αυτών των προγραμμάτων και πρωτοβουλιών δίνει στις κοινότητες τη δυνατότητα να ανταπεξέρχονται αποτελεσματικά στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι αγροτικές περιοχές, καθώς και να προωθούν τη βιώσιμη πρόοδο.

⁽¹⁷⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Βιώσιμη διαχείριση των υδάτων και κλιματική έκτακτη ανάγκη: κυκλικές και άλλες λύσεις για το αγροδιατροφικό σύστημα της ΕΕ σε μια μελλοντική "Γαλάζια συμφωνία της ΕΕ"» (ΕΕ C 349 της 29.9.2023, σ. 80).

⁽¹⁸⁾ Desertification and agriculture (Απερίμωση και γεωργία), Υπηρεσία Έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

⁽¹⁹⁾ <https://farmwell-h2020.eu/>

⁽²⁰⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ένα μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ» (ΕΕ C 290 της 29.7.2022, σ. 137) και Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Προς μια διαρθρωμένη συμμετοχή των νέων όσον αφορά το κλίμα και τη βιωσιμότητα στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων της ΕΕ» (ΕΕ C 429 της 11.12.2020, σ. 44).

⁽²¹⁾ <https://europeanruralparliament.com/index.php/home/about-us>

4.4. Η συμμετοχή των συμβουλίων νέων και των οργανώσεων νέων στην κοινότητα του αγροτικού συμφώνου σε εθνικό επίπεδο ενισχύει τη φωνή των αγροτικών περιοχών, προωθεί τη συνεργασία και οδηγεί σε συγκεκριμένες δεσμεύσεις που πρέπει να ενισχυθούν μέσω ολιστικών και εδαφικών προσεγγίσεων. Θα πρέπει να ενθαρρυνθούν οι ανταλλαγές γνώσεων, εργαλείων και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ χωρών της ΕΕ και τρίτων χωρών.

4.5. Η εκπροσώπηση των νέων από αγροτικές περιοχές στην πολιτική πρέπει να βελτιωθεί, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η φωνή τους ακούγεται, και ότι οι ανάγκες τους εκφράζονται επαρκώς.

5. Βιώσιμες θέσεις εργασίας

5.1. Οι κλάδοι της γεωργίας και των τροφίμων απασχολούν πάνω από 44 εκατομμύρια άτομα στην ΕΕ (εκ των οποίων τα 20 εκατομμύρια απασχολούνται τακτικά μόνο στον γεωργικό τομέα) ⁽²²⁾. Ωστόσο, δυσκολεύονται να προσελκύσουν τις νεότερες γενιές, λόγω του περιορισμένου αριθμού ελκυστικών θέσεων και λόγω του εποχικού χαρακτήρα πολλών ευκαιριών απασχόλησης.

5.2. Αυτή η έλλειψη ελκυστικότητας για τα νεότερα άτομα γείρει ανησυχίες σχετικά με την ικανότητα του τομέα να προσαρμοστεί στα πολύπλοκα θεματολόγια που επικεντρώνονται στη βιωσιμότητα, την ανταγωνιστικότητα και τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές προσδοκίες.

5.3. Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, είναι κρίσιμης σημασίας να παρασχεθούν ευκαιρίες ποιοτικής απασχόλησης, με σταθερές και ανταγωνιστικές συμβάσεις, επαρκή κοινωνική προστασία και στήριξη της επιχειρηματικότητας. Η ψηφιοποίηση και οι κανόνες θεμιτού ανταγωνισμού για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις μπορούν επίσης να τονώσουν μια βιώσιμη οικονομία στις αγροτικές περιοχές, ιδίως για τα νεότερα άτομα.

5.4. Απαιτούνται ισχυρές συλλογικές διαπραγματεύσεις, ενισχυμένος διαρθρωμένος κοινωνικός διάλογος και εφαρμογή του μηχανισμού κοινωνικής αιρεσιμότητας στις αγροτικές περιοχές και σε αυτοδιοικητικό επίπεδο για την προώθηση του θεμιτού ανταγωνισμού, την προάσπιση των δικαιωμάτων των εργαζομένων και τη δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού.

5.5. Μια ακόμη σημαντική πτυχή αφορά την απασχόληση των γυναικών και απαιτεί πολιτικές που αποσκοπούν στην ολοκληρωμένη ένταξη των γυναικών στην αγορά εργασίας των τομέων της γεωργίας και των τροφίμων για την αντιμετώπιση των σχετικών προκλήσεων. Η παροχή βασικών υποδομών φροντίδας διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην ενίσχυση της ελκυστικότητας των αγροτικών περιοχών για τις γυναίκες, διευκολύνοντας την εισοδό τους στο εργατικό δυναμικό.

5.6. Θα πρέπει να ενταθούν οι προσπάθειες για την ενθάρρυνση και τη στήριξη των νέων που ασκούν όλες τις πιθανές οικονομικές δραστηριότητες σε αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές, μεταξύ άλλων μέσω εκπαιδευτικής και οικονομικής στήριξης. Τα προγράμματα καθοδήγησης και μαθητείας μεταξύ των γενεών και οι σύνδεσμοι με ευκαιρίες μάθησης, όπως το πρόγραμμα Erasmus+, μπορούν να είναι επωφελή.

5.7. Οι βραχείες αλυσίδες εφοδιασμού συμβάλλουν σε πιο βιώσιμες, ανθεκτικές και διαφοροποιημένες αγροδιατροφικές δραστηριότητες, στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη διατήρηση του πληθυσμού στις αγροτικές περιοχές. Επιπλέον, οι νέοι γεωργοί και οι νέοι επιχειρηματίες της υπαίθρου συχνά ηγούνται πρωτοβουλιών που ανανεώνουν τις παραδοσιακές δραστηριότητες που σχετίζονται με τη γη. Θα πρέπει να παρέχονται δημόσιες επενδύσεις και στήριξη για την προώθηση και την ενίσχυση των τοπικών προϊόντων. Οι νέοι που δραστηριοποιούνται σε αυτούς τους τομείς θα πρέπει να υποστηριχθούν και να ενθαρρυνθούν.

5.8. Η περιορισμένη πρόσβαση στη γη και η δύσκολη πρόσβαση σε πιστώσεις, ιδίως για τους νέους, θέτουν προκλήσεις για τις γεωργικές και μη γεωργικές επιχειρήσεις. Μεταξύ των παραγώνων γεωργικών προϊόντων, οι μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις, οι νεαροί γεωργοί, οι νεοεισερχόμενοι και οι καινοτόμες επενδύσεις αντιμετωπίζουν τις περισσότερες δυσκολίες όσον αφορά την πρόσβαση σε χρηματοδότηση ⁽²³⁾. Η διευκόλυνση της πρόσβασης σε γη και σε πιστώσεις για τους επιχειρηματίες της υπαίθρου, ιδίως για τους νέους ιδιοκτήτες, μπορεί να τονώσει μια βιώσιμη οικονομία και να προωθήσει τη βιώσιμη ανάπτυξη στις αγροτικές κοινότητες.

5.9. Οι καθυστερήσεις 6 έως 8 μηνών στις ενισχύσεις της ΚΓΠ παρεμποδίζουν τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα και τον σχεδιασμό στον γεωργικό τομέα, ιδίως για τους νέους ανθρώπους, και πρέπει να καταργηθούν. Ο εξορθολογισμός και η απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών σε όλα τα επίπεδα, από το ενωσιακό έως το περιφερειακό και το εθνικό επίπεδο, μπορούν να συμβάλουν σε αυτό και ουσιαστικά να αποτελέσουν κίνητρο, ιδίως για τους νέους, ενώ μπορούν επίσης να ενισχύσουν την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα της διακυβέρνησης.

5.10. Οι ευκαιρίες απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές πέραν του γεωργικού τομέα —όπως ο τουρισμός, ο πολιτισμός και ο αθλητισμός— συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη και τη ζωτικότητα των περιοχών αυτών και μπορούν να προσελκύσουν τους νέους· συνεπώς, πρέπει να στηριχθούν επαρκώς.

6. Κατάρτιση και εκπαίδευση

6.1. Η κατάρτιση και η εκπαίδευση σε όλα τα επίπεδα διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην προώθηση της αγροτικής ανάπτυξης, παρέχοντας τις αναγκαίες δεξιότητες και γνώσεις.

⁽²²⁾ Γεωργία — Δράσεις της ΕΕ (https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/agriculture_el).

⁽²³⁾ Financial needs in the agriculture and agri-food sectors in the European Union (Οι χρηματοδοτικές ανάγκες στον γεωργικό και τον αγροδιατροφικό τομέα στην Ευρωπαϊκή Ένωση), fi-compass, 2020.

6.2. Τα εκπαιδευτικά συστήματα θα πρέπει να ενστερνιστούν τη μετασχηματιστική εκπαίδευση, δίνοντας στους νέους τη δυνατότητα να προωθούν συστημικές αλλαγές⁽²⁴⁾. Σύμφωνα με πρόσφατη έκθεση της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC), η μετασχηματιστική μάθηση είναι κρίσιμη, διότι συμβάλλει στην επίτευξη τόσο κοινής επίγνωσης όσο και συλλογικών δράσεων⁽²⁵⁾. Η μετασχηματιστική εκπαίδευση, σύμφωνα με τον ορισμό της Unesco, εμπλέκει ενεργά τα άτομα μέσω πρακτικών εμπειριών, παρατήρησης και μιας ολοκληρωμένης προοπτικής. Ενθαρρύνει την ολιστική ανάπτυξη και δίνει στα άτομα τη δυνατότητα να συμμετέχουν ουσιαστικά στις κοινότητές τους.

6.3. Το ευρωπαϊκό έτος Δεξιότητων 2023 θα πρέπει να επικεντρωθεί στην εξέταση των δεξιοτήτων που απαιτούνται για τη διαχείριση της πράσινης μετάβασης και της ψηφιακής μετάβασης και την υλοποίηση δράσεων για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Θα πρέπει να δώσει προσοχή στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι σε έναν ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο.

6.4. Η κατάρτιση και η εκπαίδευση θα πρέπει να υιοθετηθούν μέσω μιας εγκάρσιας προσέγγισης, η οποία θα λαμβάνει υπόψη τις τοπικές συνθήκες και τις ανάγκες της κοινότητας. Η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών, η οποία εκπροσωπεί και υποστηρίζει τις συχνά μεταβαλλόμενες απαιτήσεις των πολιτών, θα πρέπει να συμμετέχει στον σχεδιασμό και την υλοποίηση αυτών των οδών.

6.5. Απαιτούνται επενδύσεις σε δεξιότητες και επαγγελματικά προσόντα, ιδίως εάν ληφθεί υπόψη ο ασυνεχής χαρακτήρας των σταδιοδρομιών στον τομέα και οι νέες ευκαιρίες απασχόλησης που δημιουργούν η πράσινη μετάβαση και η κυκλική οικονομία, οι οποίες απαιτούν ειδικές δεξιότητες. Θα πρέπει να παρασχεθεί κατάλληλη στήριξη στους νέους ΕΕΑΚ, στα άτομα με αναπηρία, στα εύλωτα άτομα και στις περιθωριοποιημένες κοινότητες στις αγροτικές περιοχές.

6.6. Το πρόγραμμα Erasmus+ και οι πρωτοβουλίες LEADER/ΤΑΠΤΚ θα πρέπει να προσφέρουν συγκεκριμένες ευκαιρίες για την ανάπτυξη ηγετικών δεξιοτήτων και την ενίσχυση της κατανόησης μεταξύ των νέων στις αγροτικές και τις αστικές περιοχές. Αυτό μπορεί να διευκολύνει τη συμμετοχή τους σε ένα πιο συμπεριληπτικό και πολυσυμμετοχικό μοντέλο διακυβέρνησης.

6.7. Η εκπαίδευση, η κατάρτιση και η έρευνα διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην επανεξέταση των γεωργικών και ποιμενικών δραστηριοτήτων στα νησιά και στις περιοχές της ενδοχώρας και τις ορεινές περιοχές, διευκολύνοντας τη διαδοχή των γενεών στην οικογενειακή γεωργία και διασφαλίζοντας βιώσιμη και εδαφικά ισότιμη ανάπτυξη στην ΕΕ. Η βελτίωση της ποιότητας του ανθρώπινου κεφαλαίου είναι ουσιαστική για την ικανοποίηση των προσδοκιών των καταναλωτών όσον αφορά την ποιότητα και τη βιωσιμότητα της παραγωγής.

6.8. Μία νέα γενιά διαχειριστών γεωργικών εκμεταλλεύσεων μπορεί να αναμένεται ότι θα διαθέτει τις απαραίτητες δεξιότητες ώστε να παράγει με αποδοτικότερο τρόπο, προστατεύοντας παράλληλα το περιβάλλον· να συμβάλλει στις προσπάθειες που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή· να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της κοινωνίας όσον αφορά την υγιεινή και ισορροπημένη διατροφή και την καλή διαβίωση των ζώων· και να συμβαδίζει με την ολοένα ταχύτερη επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο. Με ένα πιο εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, ο γεωργικός τομέας μπορεί να είναι σε θέση να αυξήσει την παραγωγικότητά του και τις ικανότητές του να δημιουργεί εισόδημα⁽²⁶⁾.

6.9. Τα ευρωπαϊκά αγροτικά πανεπιστήμια και οι αποκεντρωμένες δημόσιες υπηρεσίες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο για την παροχή εκπαίδευσης, κατάρτισης, κατευθύνσεων και καθοδήγησης που είναι προσαρμοσμένες στις ειδικές ανάγκες των αγροτικών κοινοτήτων. Τα ιδρύματα αυτά συμβάλλουν στην αγροτική ανάπτυξη προσφέροντας σχετικά προγράμματα και υπηρεσίες που στηρίζουν τις τοπικές ανάγκες. Η συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και η ενίσχυση και ανάπτυξη της μη τυπικής εκπαίδευσης θα μπορούσαν επίσης να είναι επωφελείς εν προκειμένω.

7. Βέλτιστες πρακτικές για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της νεολαίας στις αγροτικές περιοχές

7.1. Στην παρούσα ενότητα επισημαίνονται επιλεγμένες βέλτιστες πρακτικές που καταδεικνύουν την προσηλωση και τη δέσμευση των ατόμων, των οργανώσεων και των κοινοτήτων για τη δημιουργία θετικών αλλαγών στις αγροτικές περιοχές, και ευθυγραμμίζονται με τις συστάσεις που περιγράφονται στην ενότητα «Συμπεράσματα και συστάσεις», αναδεικνύοντας τον μετασχηματιστικό αντίκτυπο που μπορούν να έχουν στη νεολαία των αγροτικών περιοχών. Από κοινού, οι πρωτοβουλίες αυτές παρέχουν έναν χάρτη πορείας για την οικοδόμηση ενός καλύτερου μέλλοντος για όλους, στο οποίο οι αγροτικές περιοχές διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην οικονομική και κοινωνική συνοχή και όπου εξασφαλίζεται στους νέους ίση μεταχείριση και πλήρης συμμετοχή τόσο σε αγροτικά όσο και σε αστικά περιβάλλοντα.

7.2. Όσον αφορά την προώθηση της συλλογής δεδομένων και της έρευνας με επίκεντρο τους νέους για την καθοδήγηση στοχευμένων επενδύσεων και πολιτικών, η θεματική ομάδα του δικτύου ΚΓΠ της ΕΕ για την απασχόληση των νέων στις αγροτικές περιοχές⁽²⁷⁾ εντοπίζει προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση και προωθεί την ανταλλαγή ιδεών και πρωτοβουλιών, διευκολύνοντας την ανταλλαγή δεδομένων και γνώσεων. Η κοινότητα του αγροτικού συμφώνου μπορεί επίσης να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στη συλλογή δεδομένων και στις προσπάθειες συμμετοχής της κοινότητας.

⁽²⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ενδυνάμωση των νέων ώστε να επιτύχουν βιώσιμη ανάπτυξη μέσω της εκπαίδευσης» (ΕΕ C 100 της 16.3.2023, σ. 38).

⁽²⁵⁾ Climate Change 2022: Mitigation of climate change (Κλιματική αλλαγή 2022: μετριασμός της κλιματικής αλλαγής), σ. 2871.

⁽²⁶⁾ Περιφερειακή επετηρίδα της Eurostat για το 2023.

⁽²⁷⁾ https://eu-cap-network.ec.europa.eu/thematic-group-rural-youth-employment-voice-rural-youth_en

7.3. Όσον αφορά την ανάγκη να καταστούν οι αγροτικές περιοχές ελκυστικές για τους νέους, η κοινότητα του αγροτικού συμφώνου, ο Ευρωπαϊκός Χώρος Εκπαίδευσης⁽²⁸⁾, η καινοτόμος κοινωνική νεοφυής επιχείρηση «Ca' Colonna»⁽²⁹⁾ και προγράμματα της ΕΕ, όπως το Erasmus+ και το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης, δίνουν την ευκαιρία οι αγροτικές περιοχές να διαδραματίσουν ζωτικό ρόλο στην ενδυνάμωση των νέων, στην ενίσχυση της συμμετοχής τους στην αγροτική ανάπτυξη και στο να καταστούν οι εν λόγω υπηρεσίες προσβάσιμες σε αυτούς. Οι πρωτοβουλίες αυτές εξασφαλίζουν ποιοτικές υπηρεσίες, απασχόληση, εκπαίδευση και προσβάσιμες υποδομές.

7.4. Όσον αφορά την προώθηση της ανανέωσης των γενεών και της πολυμερούς διακυβέρνησης, το έργο COCOREADO⁽³⁰⁾, το πρόγραμμα Youth2030⁽³¹⁾ (Νεολαία 2030) του ΟΗΕ και το έργο RURBEST22⁽³²⁾ (Οι νέοι της υπαίθρου σε δράση από το τοπικό έως το ευρωπαϊκό επίπεδο) ενδυναμώνουν τη νεολαία, ενθαρρύνουν τη συνεργασία και αναγνωρίζουν τους εξελισσόμενους τρόπους συμμετοχής των νέων μέσω της τεχνολογίας και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, σε ευθυγράμμιση με το αίτημα της ΕΟΚΕ για συμμετοχικές οδούς. Η κοινότητα του αγροτικού συμφώνου προωθεί επίσης την πολυσυμμετοχική διακυβέρνηση και τη συμμετοχή των νέων και των υπευθύνων χάραξης πολιτικής.

7.5. Όσον αφορά τη σημασία της βιώσιμης οικονομίας και της ποιοτικής απασχόλησης, η Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα Σχολικής Εκπαίδευσης⁽³³⁾ και τα νέα προγράμματα Erasmus και Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης προσφέρουν ποιοτική εκπαίδευση, κατάρτιση και σταθερές συμβάσεις εργασίας. Τα προγράμματα αυτά υποστηρίζουν επίσης τα δικαιώματα των εργαζομένων και ίσους όρους ανταγωνισμού, με αποτέλεσμα να εναρμονίζονται με τη δέσμευσή μας για προώθηση ευκαιριών ποιοτικής απασχόλησης. Και στην περίπτωση αυτή, η κοινότητα του αγροτικού συμφώνου διαδραματίζει ρόλο στην προώθηση των ευκαιριών απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές.

7.6. Όσον αφορά τη σύσταση για διευκόλυνση της πρόσβασης σε γη και πιστώσεις, η πρωτοβουλία Domaine public maritime⁽³⁴⁾ (Παραθαλάσσιες κοινόχρηστες εκτάσεις) στη Γαλλία ανοίγει τον δρόμο για νέους επιχειρηματίες της υπαίθρου, απλουστεύοντας την πρόσβαση στη γη. Με τον τρόπο αυτό, υποστηρίζει το όραμα της ΕΟΚΕ για ευκολότερη πρόσβαση σε γη και πιστώσεις για τους επιχειρηματίες της υπαίθρου και για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη.

7.7. Η σύσταση για την εγκάρσια εκπαίδευση και κατάρτιση συμπληρώνεται από την ευρωπαϊκή πλατφόρμα σχολικής εκπαίδευσης, το έργο COCOREADO και τα οικολογικά σχολεία⁽³⁵⁾. Οι πρακτικές αυτές στηρίζουν την εκπαίδευση σε όλα τα επίπεδα, είναι προσαρμοσμένες στις τοπικές ανάγκες και αντικατοπτρίζουν τη σημασία της εγκάρσιας εκπαίδευσης και της συμμετοχής των κοινοτήτων. Η δράση των νέων για ένα καλύτερο μέλλον όσον αφορά τα τρόφιμα⁽³⁶⁾ του Παγκόσμιου φόρουμ Τροφίμων περιλαμβάνει επίσης κατάρτιση και εκπαίδευση σε διάφορα επίπεδα σε σχέση με βιώσιμα συστήματα τροφίμων.

7.8. Το αίτημα για επικέντρωση στις δεξιότητες για την πράσινη μετάβαση έχει απήχηση στη δράση των νέων για ένα καλύτερο μέλλον όσον αφορά τα τρόφιμα του Παγκόσμιου φόρουμ Τροφίμων, η οποία διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στην εξέταση των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την πράσινη μετάβαση και τις δράσεις βιώσιμης ανάπτυξης, ιδίως στο πλαίσιο των συστημάτων τροφίμων και της γεωργίας.

7.9. Τέλος, όσον αφορά την αναγνώριση του ρόλου των αγροτικών πανεπιστημίων, της αποκέντρωσης και της μη τυπικής εκπαίδευσης, η Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα Σχολικής Εκπαίδευσης και το έργο COCOREADO αναδεικνύουν τον ζωτικό ρόλο που διαδραματίζουν η εκπαίδευση, οι κατευθύνσεις και η καθοδήγηση που είναι προσαρμοσμένες στις αγροτικές κοινότητες. Η έμφαση που δίνουν στη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών ευθυγραμμίζεται απόλυτα με τον ρόλο που διαδραματίζει η κοινωνία των πολιτών στην αγροτική ανάπτυξη.

Βρυξέλλες, 14 Δεκεμβρίου 2023.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Oliver RÖPKE

⁽²⁸⁾ <https://education.ec.europa.eu/el>

⁽²⁹⁾ <https://www.cacolonna.it/>

⁽³⁰⁾ <https://cocoreado.eu/cocoreado/>

⁽³¹⁾ <https://www.unyouth2030.com/>

⁽³²⁾ <http://elard.eu/actions/rural-youth-in-action-from-local-to-european-level/>

⁽³³⁾ <https://school-education.ec.europa.eu/el>

⁽³⁴⁾ <https://strugglesforlandforum.net/un-exemple-de-gestion-des-communs-lespace-public-maritime/>

⁽³⁵⁾ <https://www.ecoschools.global/>

⁽³⁶⁾ <https://www.world-food-forum.org/youth-action/en>